

Lovforslag nr. L 258. Fremsat den 10. maj 1994 af indenrigsministeren (Birte Weiss)

Forslag

til

lov om ændring af lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v.

(Forbedring af vilkårene for personer fra det tidligere Jugoslavien)

§ 1

I lov nr. 933 af 28. november 1992 om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. som ændret ved lov nr. 459 af 30. juni 1993, lov nr. 462 af 30. juni 1993 og lov nr. 1085 af 22. december 1993, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes efter *stk. 2* som nye stykker:

»*Stk. 3.* En person med opholdstilladelse efter denne lov må tage beskæftigelse i forbindelse med et særligt tilrettelagt trænings- og arbejdsprogram. En person med opholdstilladelse efter denne lov må endvidere tage lønnet beskæftigelse, såfremt den pågældende stilling har været udbudt gennem arbejdsformidlingen, relevante fagblade eller på lignende måde i 3 måneder uden at være blevet besat.

Stk. 4. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om, på hvilken måde personer med opholdstilladelse efter denne lov kan tage beskæftigelse som nævnt i *stk. 3*.

Stk. 5. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang personer, der tager lønnet beskæftigelse i henhold til *stk. 3*, skal have deres udgifter til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge, samt i hvilket omfang de pågældende skal betale for deres ophold og for den undervisning, som tilbydes i medfør af § 5.

Stk. 6. Indenrigsministeren kan efter forhandling med socialministeren fastsætte regler om, i hvilket omfang den i *stk. 3*; 1. pkt., om-

handlede personkreds under det særligt tilrettelagte trænings- og arbejdsprogram er omfattet af reglerne i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade. De herved forbundne udgifter afholdes af staten.

Stk. 7. Indenrigsministeren kan fastsætte regler om erstatning for skader, som den af *stk. 3*, 1. pkt., omhandlede personkreds forvolder på andre eller disses ejendele under det særligt tilrettelagte trænings- og arbejdsprogram. De herved forbundne udgifter afholdes af staten.«

2. Efter § 4 indsættes:

»§ 4 a. Indenrigsministeren kan indgå aftale med andre stater om udveksling af personer fra det tidligere Jugoslavien.

Stk. 2. Direktoratet for Udlændinge kan give midlertidig opholdstilladelse til personer fra det tidligere Jugoslavien, der ankommer til Danmark i forbindelse med en i medfør af *stk. 1* indgået udvekslingsaftale.«

3. I § 5 indsættes efter *stk. 2* som nye stykker:

»*Stk. 3.* Den af *stk. 1* og 2 omfattede undervisning kan ske i samarbejde med skoler og uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet eller kan erstattes af undervisning udbudt af disse.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan efter forhandling med indenrigsministeren fastsætte regler om, at børn i den undervisningspligtige alder, der er meddelt opholdstilladelse efter

denne lov, kan deltage i folkeskolens undervisning.

Stk. 5. En person med opholdstilladelse efter denne lov kan deltage i almen folkeoplysende virksomhed, som udbydes af oplysningsforbund og andre folkeoplysende kredse, af foreninger samt af fritids- og ungdomsklubber m.v.

Stk. 6. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om den undervisning, som tilbydes i medfør af stk. 1 og 2. Indenrigsministeren kan efter forhandling med undervisningsministeren fastsætte nærmere regler for, hvilke uddannelser og aktiviteter der tilbydes i medfør af stk. 3 og 5. Indenrigsministeren kan herunder fravige § 13, stk. 1.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 7.

4. I § 5, *stk. 3*, der bliver § 5, *stk. 7*, ændres »De af stk. 1 og 2 omfattede personer« til »De af stk. 1 – 6 omfattede personer«.

5. Efter § 7 indsættes:

»§ 7 a. Direktoratet for Udlændinge kan tildele, at en person med opholdstilladelse efter denne lov kan tage ophold udenfor de i § 7 nævnte indkvarteringssteder hos en i Danmark fastboende person efter Direktoratet for Udlændinges nærmere godkendelse.

Stk. 2. Direktoratet for Udlændinge kan tildele, at en person med opholdstilladelse efter denne lov kan tage ophold i en bolig, der er godkendt af Direktoratet for Udlændinge.

Stk. 3. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang de i stk. 1 og 2 nævnte afgørelser kan træffes af andre myndigheder.

Stk. 4. Direktoratet for Udlændinge kan tildele, at en person med opholdstilladelse efter denne lov som led i den undervisning, der tilbydes i henhold til § 5, kan tage ophold uden for de i § 7 nævnte indkvarteringssteder.

Stk. 5. De i stk. 1, 2 og 4 nævnte personer får udgifterne til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge.

Stk. 6. Direktoratet for Udlændinge kan give tilskud til udgifter til indkvartering af de i stk. 1, 2 og 4 nævnte personer. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 7. Indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler for den i stk. 1, 2 og 4 nævnte indkvartering.«

6. § 8, *stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:

»Tilladelsen bortfalder endvidere, når personen har opholdt sig uden for landet i mere end 3 på hinanden følgende måneder.«

7. I § 8 indsættes efter *stk. 1* som nye stykker:

»*Stk. 2.* For en person, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov, og som vender tilbage til det område, vedkommende stammer fra, bortfalder opholdstilladelsen først, når vedkommende har opholdt sig uden for landet i mere end 3 på hinanden følgende måneder.

Stk. 3. En person, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov, kan kun udnytte den i stk. 2 nævnte ret én gang.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 4.

8. § 13, *stk. 2*, affattes således:

»Direktoratets afgørelser kan bortset fra afgørelser i henhold til §§ 1, 4, 4 a, 7, stk. 2 og 4, 7 a, 14, 15 og 15 a påklages til indenrigsministeren.«

9. Efter § 16 indsættes:

»§ 16 a. Til personer, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov, og som ønsker at vende tilbage til det område, vedkommende stammer fra, kan der ydes økonomisk støtte.

Stk. 2. Hjælpen efter stk. 1 omfatter

- 1) udgifter til billet til fly, tog, bus m.v. i forbindelse med tilbagerejsen,
- 2) udgifter til transport (overfladetransport) af personlige ejendele op til 1 m³ pr. voksen og op til ½ m³ pr. barn,
- 3) højst 5.000 kr. pr. familie til transport af understyr, der er nødvendigt for den pågældendes eller familiens erhverv i det område, vedkommende stammer fra, samt
- 4) 2.000 kr. pr. person over 18 år og 1.000 kr. pr. person under 18 år til dækning af andre udgifter i tilknytning til tilbagerejsen og den umiddelbare tilbagevenden.

Stk. 3. Til de i stk. 1 nævnte personer kan der under særlige omstændigheder ydes økonomisk støtte mere end én gang.

§ 16 b. Til personer, der er vendt tilbage til det område, vedkommende stammer fra, og som efter reglerne i denne lov har opholdstilladelse her i landet, kan der ydes økonomisk støtte til deres tilbagerejse her til landet i det i § 16, stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte omfang.«

§ 2

Indenrigsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden og kan herunder fastsætte, at loven træder i kraft på forskellige tidspunkter.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

I november 1992 vedtog Folketinget lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v.

Siden da og frem til april 1994 er ca. 18.000 personer meddelt midlertidig opholdstilladelse i medfør af loven.

Det har hele tiden været og er fortsat intentionen bag loven, at personer, der gives midlertidig beskyttelse her i landet, skal vende tilbage til det tidligere Jugoslavien, når forholdene igen tillader det.

Dette sammenholdt med, at man som udgangspunkt antog, at det midlertidige ophold i Danmark ville være af kortere varighed, betød, at man fra starten tilrettelagde ordningen således, at de pågældende personer under deres ophold i Danmark ikke skulle integreres i det danske samfund.

Forudsætningen herom spillede ind ved udformningen af reglerne om bl.a. indkvartering og undervisning. Der blev oprettet særlige indkvarteringssteder og udformet undervisningsprogrammer, der specielt rettede sig mod en tilbagevenden til hjemlandet. Endvidere blev der i december 1993 etableret en særlig model for øget aktivering for personer fra det tidligere Jugoslavien med midlertidig opholdstilladelse på de særlige indkvarteringscentre med henblik på i højere grad at gøre brug af de værdifulde menneskelige og faglige ressourcer, som flygtningegruppen er i besiddelse af.

En del af de personer, der har midlertidigt ophold, har nu været i Danmark i op mod 2 år. For manges vedkommende er der tale om, at de i en første periode har opholdt sig i Danmark som spontane asylansøgere, inden de fik midlertidig opholdstilladelse.

Et så langvarigt ophold i et fremmed land uden nogen særlig berøringsflade med det danske samfund, med usikre fremtidsudsigter og en arbejdsmæssig passiv tilværelse giver naturligvis anledning til frustrationer og bekymring hos mange i flygtningegruppen og til ønsker om forbedrede forhold.

Selv om der rundt omkring er etableret kontakter og berøringsflader på forskellige områder mellem danskere og krigsflygtninge fra det tidligere Jugoslavien, er det regeringens opfattelse, at der som følge af det langvarige ophold i Danmark er behov for at understøtte en kontakt mellem flygtningegruppen fra det tidligere Jugoslavien og det danske samfund.

Dette gælder såvel på det indkvarteringsmæssige, undervisningsmæssige som arbejdsmæssige område.

Der skal fortsat ikke ske integration efter samme model som for anerkendte flygtninge. Hovedsigtet om, at flygtningegruppen skal vende tilbage, når forholdene tillader det, er ikke ændret.

Nærværende lovforslag tilsigter at skabe basis for en nærmere kontakt mellem krigsflygtningene og det danske samfund med henblik på at forbedre de pågældendes muligheder ved deres tilbagevenden til det tidligere Jugoslavien.

Efter regeringens opfattelse er det således af stor betydning for en succesfuld tilbagevenden til hjemlandet, at den enkelte person under sit ofte langvarige ophold i Danmark har levet under rimelige vilkår. Dette gælder såvel i relation til indkvartering, undervisning og uddannelse som i relation til vedligeholdelse af faglige kvalifikationer.

2. Asylsagsbehandlingen sættes i gang

Størstedelen af de personer, der er meddelt midlertidig opholdstilladelse, er oprindeligt indrejst til Danmark som spontane asylansøgere. Det drejede sig pr. 24. april 1994 om i alt 12.934 personer. Herudover gælder, at ingen af de personer, der har midlertidig opholdstilladelse i medfør af denne lov, er afskåret fra at ansøge om asyl i henhold til udlændingelovens regler herom. Det drejer sig om 5.153 personer.

I loven om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. er der åbnet mulighed for, at man, såfremt man giver en person midlertidig opholdstilladelse, kan udskyde behandlingen af vedkommendes asylansøgning. Udskydelsen kan maksimalt gælde i 2 år. De første be-

F.t.l. vedr. det tidligere Jugoslavien m.v.

slutninger om udskydelse af asylsagsbehandlingen blev truffet i december 1992.

Afgørelsen af, hvorvidt en person skal anerkendes som flygtning i Danmark, forudsætter en konkret individuel behandling af den enkelte ansøgers sag.

Et væsentligt element i den almindelige asylsagsbehandling er, at man inddrager oplysninger om de aktuelle forhold i ansøgerens hjemland. Disse sammenholdt med de konkrete forhold hos den enkelte ansøger er afgørende for, om ansøgeren skal gives asyl i henhold til udlændingelovens § 7.

Allerede i juli 1992 tilkendegav UNHCR, at en hensigtsmæssig foranstaltning over for flygtningestrømmen fra det tidligere Jugoslavien kunne være at give midlertidig beskyttelse. Da det drejede sig om store antal, mente UNHCR ikke, at det var praktisk at anvende en individuel asylprocedure, skønt personer, som har et beskyttelsesværdigt krav ifølge flygtningekonventionen af 28. juli 1951, ikke bør udelukkes fra at søge asyl, hvis de ønsker det.

Ved brev af 5. november 1992 til de danske myndigheder oplyste UNHCR, at man på baggrund af en nøje gennemgang af forslaget til loven om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. havde fundet, at forslaget imødekom de beskyttelsesbehov, som UNHCR havde anbefalet.

Netop nu, hvor forholdene i det tidligere Jugoslavien er under forandring – udviklingen i februar og marts var positiv i området, mens forholdene i april måned har været et tilbageslag for håbet om en snarlig omfattende og stabil fred – finder regeringen ikke anledning til at ændre på de grundlæggende elementer i den gældende ordning. Den giver på den ene side personer fra det tidligere Jugoslavien midlertidig beskyttelse, og på den anden side kan behandlingen af en eventuel asylansøgning maksimalt udskydes i 2 år.

Regeringen finder således, situationen i det tidligere Jugoslavien taget i betragtning, at personer, der ønsker det, skal have adgang til at få deres asylsag behandlet efter en 2-årig udskydelse af asylsagsbehandlingen. Hermed sker der ingen ændring i forhold til det gældende lovgrundlag, idet det fremgår af lovens § 14 og § 15, stk. 2, at udskydelsen af sagsbehandlingen af en ansøgning i henhold til udlændingelovens § 7 ikke kan udstrækkes ud over 2 år fra det tidspunkt, hvor beslutningen herom er taget.

Dette er også i overensstemmelse med UNHCR's tilkendegivelser. Det bemærkes således, at UNHCR i marts 1994 tilkendegav, at man nu anser det som et passende og ønskeligt mål, at landene under hensyn til den lange periode, som personer fra det tidligere

Jugoslavien har tilbragt i eksil, tildeler de pågældende en mere sikker status og forbedrede vilkår.

Til gengæld ønsker regeringen heller ikke på nuværende tidspunkt, hvor 2 års fristen ikke er nået, at udskille nogle kategorier af asylsager og påbegynde en fremskyndet asylsagsbehandling heraf.

Dels er der den afgørende vanskelighed, at man ikke i den nuværende situation kan forudsige, hvorledes rammerne for en kommende fred vil blive og dermed, hvordan mulighederne for tilbagevenden vil være for mennesker fra forskellige geografiske områder og med forskellig etnisk baggrund.

Dels taler hensynet til ikke at udøve forskelsbehandling inden for flygtningegruppen for, at man ikke på forhånd tager nogen grupper ud til asylsagsbehandling.

Det bemærkes, at den nærmere fremgangsmåde for asylsagsbehandlingen vil blive fastlagt af Direktoratet for Udlændinge, som efter udlændingeloven træffer afgørelse i 1. instans i asylsager.

3. Forbedring af vilkårene

a. Muligheder for tilbagevenden til det tidligere Jugoslavien

Lovgivningen åbner ikke i dag mulighed for at give økonomisk støtte til personer med midlertidig opholdstilladelse, som måtte nære et ønske om at vende tilbage.

Det er regeringens opfattelse, at det må være den enkeltes egen afgørelse, om man finder en tilbagevenden på nuværende tidspunkt forsvarlig, men at det er vigtigt, at en eventuel beslutning herom træffes på et så fyldestgørende grundlag som muligt navnlig med hensyn til, hvordan sikkerhedssituationen er i det område, man ønsker at vende tilbage til.

Henset til, at det hele tiden har været tilkendegivet overfor den enkelte person, at opholdet i Danmark er af midlertidig karakter, finder regeringen det samtidig naturligt, at der gives mulighed for at yde økonomisk støtte til personer, som allerede på nuværende tidspunkt måtte ønske at vende tilbage.

Der vil alene være tale om økonomisk støtte til frivillig tilbagevenden, idet forholdene i det tidligere Jugoslavien på nuværende tidspunkt er af en sådan karakter, at der er grundlag for fortsat at give midlertidig beskyttelse til de personer, der opholder sig i Danmark. Bestemmelsen medtages, fordi krigsflytningene fra det tidligere Jugoslavien på trods af den aktuelle fare har efterlyst hjælp til hjemrejse allerede i sommer.

Der foreslås derfor indsat en ny bestemmelse efter lovens § 16 som § 16 a, der giver mulighed for at yde støtte til dækning af rejseomkostninger, herunder

udgifter til transport af gods. Da de personer, der måtte ønske at vende tilbage før asylsagsbehandlingen, endvidere vil have visse udgifter i tilknytning til selve hjemrejsen, f.eks. i form af forplejning under rejsen, samt et behov for midler ved den umiddelbare ankomst til hjemområdet, er der endvidere stillet forslag om, at der kan udbetales et mindre beløb pr. person i forbindelse med afrejsen fra Danmark.

Ordnningen vil derimod ikke, som regeringen har foreslået for så vidt angår støtten til frivillig repatriering for anerkendte flygtninge og indvandrere, jf. det fremsatte lovforslag L 189 om ændring af lov om social bistand, indeholde en individuel etableringshjælp. Dette skyldes, at de omfattende skader, som borgerkrigen i det tidligere Jugoslavien har forvoldt på såvel krigsflygtningenes hidtidige ejendom som infrastrukturen, efter regeringens opfattelse tilsiger, at man i stedet bør satse på forberedelsen af større repatrieringsprogrammer, herunder sociale programmer, og yde finansielle tilskud hertil, som på sigt kan betyde en langt mere rationel og effektiv udnyttelse af ressourcerne.

Det er således regeringens opfattelse, at de fremtidige muligheder for repatriering i større målestok i høj grad vil være afhængig af samtidige støtteforanstaltninger med hensyn til genopbygning af de krigshærgede områder.

Da det er væsentligt, at hver enkelt person og familie, der på nuværende tidspunkt overvejer at vende tilbage til det tidligere Jugoslavien, får et så fyldestgørende grundlag som muligt at træffe deres beslutning på, vil der umiddelbart efter lovændringens vedtagelse blive etableret en rådgivningsordning, således at hver enkelt person og familie får mulighed for rådgivning både om forholdene i det område, hvortil vedkommende ønsker at vende tilbage, og om betydningen af vedkommendes hjemvenden for opholdstilladelsen i Danmark.

Det er Dansk Flygtningehjælp, der i forvejen har stor erfaring med hensyn til rådgivning af flygtninge, der skal forestå denne opgave.

b. Fortrydelsesret ved tilbagevenden

Ifølge den gældende lov bortfalder en midlertidig opholdstilladelse efter loven, når en person opgiver sin bopæl i Danmark. Tilladelsen bortfalder endvidere, når personen har opholdt sig uden for landet i mere end 2 på hinanden følgende måneder. Den sidstnævnte regel foreslås ændret således, at tilladelsen bortfalder, når personen har opholdt sig uden for landet i mere end 3 på hinanden følgende måneder.

Regeringen er af den opfattelse, at det er vigtigt, at personer, der efter en frivillig tilbagevenden til det

tidligere Jugoslavien konstaterer, at forholdene i området ikke er af en sådan karakter som forventet, bevarer deres midlertidige opholdstilladelse her i landet for en periode.

Så længe de generelle forhold i det tidligere Jugoslavien er af en sådan karakter, at der er behov for at yde midlertidig beskyttelse til de personer, der opholder sig i Danmark, er det efter regeringens opfattelse urimeligt ikke at give de mennesker, der forsøger at vende tilbage til deres hjemland, en reel mulighed for at fortryde deres beslutning.

Det foreslås derfor, at der efter lovens § 8, stk. 1, indsættes et nyt stk. 2, hvorefter opholdstilladelser for personer, der er vendt tilbage til hjemområdet, først bortfalder, når vedkommende har opholdt sig uden for landet i mere end 3 på hinanden følgende måneder.

Såfremt en flygtning ønsker at udnytte sin fortrydelsesret og vende tilbage til Danmark, vil der efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 16 b være mulighed for at yde økonomisk støtte til deres tilbagerejse til Danmark.

c. Boformer

I dag indkvarteres flygtningegruppen fra det tidligere Jugoslavien primært i særskilte indkvarteringscentre. Placering i selvstændige huse og privat indkvartering finder kun sted i meget begrænset omfang.

Mange i flygtningegruppen har opholdt sig i Danmark gennem en lang periode, og for mange af familierne er det en stor belastning gennem 1-2 år at have levet samlet i et eller måske to mindre rum med begrænsede udfoldelsesmuligheder for den enkelte.

Indkvarteringsforholdene skal naturligvis ses i lyset af det store antal flygtninge og fordrevne, som Danmark har modtaget, og som alle har skullet skaffes tag over hovedet i løbet af en meget kort periode. Der er siden 1. januar 1993 oprettet 74 flygtningecentre og -landsbyer

Det er regeringens opfattelse, at der, i det omfang det er praktisk muligt, bør skabes et bedre udbud af indkvarteringsmuligheder for personer med midlertidig opholdstilladelse i Danmark.

Der lægges derfor op til, at der skal ske en større udbredelse af indkvartering hos private samt oprettes boliger uden for indkvarteringscentrene for mindre grupper af personer med midlertidig opholdstilladelse.

Ikke alene vil dette kunne opfylde de behov, som personer og familier, der ønsker at lade sig privat indkvartere eller bo i mindre enheder, har, men vil samtidig alt andet lige give mulighed for en vis for-

bedring af de fysiske rammer for de mange, der må forventes fortsat at være indkvarteret i centre.

Efter lovens § 7 foreslås der derfor indsat en ny bestemmelse, § 7 a, der skaber de retlige rammer for en praktisk gennemførelse af disse nye indkvarteringsmuligheder.

Foruden at give Direktoratet for Udlændinge adgang til at tillade, at personer med midlertidig opholdstilladelse kan tage ophold udenfor indkvarteringscentrene, indeholder forslaget bestemmelse om, at de personer, der indkvarteres hos private eller i boliger uden for indkvarteringscentrene, bevarer retten til de økonomiske ydelser, der ydes i forbindelse med centerophold. Det drejer sig om lommepenge, kostpenge og tøjpenge.

Endvidere er det foreslået, at der skal kunne ydes et tilskud til udgifterne i forbindelse med indkvarteringen uden for centrene.

Efter regeringens opfattelse bør man dog i denne forbindelse have for øje, at vilkårene for privat indkvartering ikke bør være så attraktive, at ønsket om at modtage flygtninge eller flygtningefamilier er begrundet alene i økonomiske hensyn.

For at privat indkvartering kan etableres i større omfang og blive et reelt alternativ til indkvartering på centrene, forudsættes det, at der umiddelbart efter lovens vedtagelse gennemføres en ordning, der kan håndtere rekruttering og godkendelse af egnede værtsfamilier, ligesom det kan vise sig nødvendigt at foretage en konkret vurdering af placeringen af en konkret flygtning/flygtningefamilie hos en konkret vært/værtsfamilie.

Det må sikres, at der er tale om værter eller værtsfamilier, hvis sociale og boligmæssige situation rummer så meget overskud, at de kan have en person eller familie, som de ikke på forhånd er knyttet til, boende i en længere periode.

Dette kan ske ved, at Direktoratet for Udlændinge på baggrund af en udtalelse fra den lokale socialforvaltning vedrørende værtsfamiliens personlige, sociale og boligmæssige forhold og en udtalelse fra Dansk Røde Kors vedrørende den flygtning eller flygtningefamilie, der ønskes privat indkvarteret, træffer afgørelse i sagerne.

Det vil være en mulighed at henlægge opgaven til landets statsamter, således at vurderingen af eventuelt fremtidige værtsfamiliers egnethed bliver lagt ud i regionalt regi. Det samme gælder Direktoratet for Udlændinges godkendelse af boliger uden for indkvarteringscentrene til flygtningefamilier. Lovforslaget indeholder på denne baggrund en bestemmelse om, at Indenrigsministeriet kan bemyndige en anden myndighed til at varetage disse opgaver.

Persongruppen, som er meddelt midlertidig opholdstilladelse i Danmark, er på en række punkter afskåret fra det servicesystem, der betjener landets borgere i øvrigt. Derfor skal man ved indkvartering uden for indkvarteringscentrene også kunne tilgodesee de sociale og sundhedsmæssige behov, som det eksisterende centersystem og det særlige aktiveringsprogram for personer med midlertidig opholdstilladelse er opbygget til at håndtere.

Det er derfor en forudsætning for ordningen, at de private indkvarteringssteder og de boliger, som personer med midlertidig opholdstilladelse indkvarteres i, er placeret i rimelig afstand fra et etableret indkvarteringscenter.

For så vidt angår det nærmere indhold af bestemmelserne om indkvartering henvises der til bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

d) Genforening af adskilte familier

I mange tilfælde er en familie flyttet sammen til Danmark, eller også er der fra det danske lokalkontor i Zagreb givet midlertidig opholdstilladelse til en hel familie bestående af far, mor og børn.

I nogle tilfælde er familier dog blevet adskilt, og det er kun et enkelt familiemedlem, der opholder sig i Danmark. Resten er blevet tilbage i det tidligere Jugoslavien eller i nærområderne.

I disse tilfælde er der i henhold til § 4, stk. 2, i loven om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. mulighed for, at nære familiemedlemmer – det vil navnlig sige ægtefælle og mindreårige børn – til herværende personer med midlertidig opholdstilladelse kan gives tilladelse til familiesammenføring.

Det har imidlertid vist sig, at der også i nogle tilfælde er tale om, at forskellige familiemedlemmer har opnået beskyttelse i forskellige tredjelande, f.eks. i de nordiske lande.

Også i disse tilfælde taler stærke humanitære hensyn for, at familiemedlemmerne kan genforenes.

De nordiske udlændingemyndigheder har drøftet muligheden for, at der etableres en udvekslingsordning vedrørende familiemedlemmer fra Bosnien-Hercegovina, således at man kan samle én familie, der er spredt mellem flere nordiske lande, i et nordisk land.

Regeringen er positiv over for at etablere en sådan ordning, der på udvekslingsbasis også bør kunne omfatte forældre og voksne søskende. Såfremt andre lande måtte ønske at være med i en sådan udvekslingsordning, vil regeringen ligeledes være positiv heroverfor.

Det er således regeringens opfattelse, at den tidsmæssige udstrækning af konflikten i det tidligere Ju-

goslavien og det meget væsentlige hensyn til familiens enhed taler for, at der gøres vægtige bestræbelser på at fremme genforeningen af adskilte familier uanset stedet herfor.

En mulig model for en modtagelsesordning kunne være, at en arbejdsgruppe med repræsentanter fra de lande, der deltager i udvekslingsordningen, afgør, i hvilket land familiesammenføringen skal finde sted. Det sikrer, at der kan ske en retfærdig byrdefordeling mellem landene.

Man kan herefter give en familie tilbud om familiesammenføring i et bestemt land og samtidig fastsætte en vis frist, inden for hvilken familien skal tage stilling til, om den ønsker at acceptere tilbuddet.

Det bemærkes, at også UNHCR stiller sig meget positivt overfor tanken om større adgang til familiesammenføring for personer med midlertidig opholdstilladelse, som lever adskilt udenfor deres hjemland.

I forbindelse med et uformelt møde i Genève den 23. marts 1994 om midlertidig beskyttelse til personer fra det tidligere Jugoslavien, udsendte organisationen således et dokument vedrørende oprettelsen af et såkaldt Family Reunion Clearing House, hvis formål skal være at genforene familier, der lever separeret i tredjelande. UNHCR understreger i dokumentet, at fordelingen bør ske ud fra princippet om burden-sharing og retfærdig fordeling mellem de lande, der deltager.

UNHCR foreslår direkte i dokumentet, at man indledningsvis afprøver systemet på familier, der lever adskilt i de nordiske lande.

For at muliggøre, at man fra dansk side kan indgå de fornødne udvekslingsaftaler med andre lande med henblik på at genforene adskilte familier, foreslås det, at der indsættes en bemyndigelsesbestemmelse i loven, § 4 a, hvorefter indenrigsministeren kan indgå aftale med andre stater om udveksling af personer fra det tidligere Jugoslavien efter de ovenfor beskrevne retningslinier.

e) Forbedring af uddannelsesstilbuddene

På baggrund af hovedsigtet om tilbagevenden til hjemlandet har flygtningegruppen efter den nuværende ordning ikke adgang til det almindelige danske uddannelsessystem.

Der er i stedet blevet etableret specialtilrettelagte undervisningsprogrammer for de forskellige aldersgrupper.

Det har været Dansk Flygtningehjælp, der som entreprenør for staten har iværksat og gennemført det omfattende arbejde med at forestå den vanskelige opgave at sørge for kvalificeret og alsidig undervisning til de forskellige aldersgrupper. Flygtninge-

hjælpens store indsats gælder både i henseende til den praktiske tilrettelæggelse af undervisningen og til den indholdsmæssige del af denne.

For børnegruppen er der etableret en grunduddannelse efter samme model som den, børnene ville have modtaget i hjemlandet.

Børneskolen er organiseret som en otteårig grundskole. Der tilbydes undervisning på 20 - 25 timer pr. uge. Undervisningen tager udgangspunkt i anerkendte læseplaner og undervisningsmateriale fra Bosnien-Hercegovina suppleret med typisk 2-3 timers ugentlig undervisning i dansk sprog.

Der var pr. 31. marts 1994 etableret i alt 54 skoler landet over med 180 klasser til børnegruppen, der pr. 31. marts 1994 bestod af 2.261 elever i alderen 7-15 år svarende til 95 % af samtlige børn i denne aldersgruppe.

Med hensyn til ungdomsgruppen har flygtningehjælpen sørget for undervisning, der nærmer sig den, de unge ville have fået tilbudt i hjemlandet.

Undervisningen af ungdomsgruppen er i lighed med undervisningen for børnegruppen baseret på bosniske læseplaner og foregår som udgangspunkt på modersmålet. Der undervises mellem 20-30 timer pr. uge efter læseplanen. Herudover tilbydes eleverne ca. 4 timer i dansk sprog, samfund og kultur pr. uge.

Der er i dag etableret undervisningsforløb for ungdomsgruppen i 14 af de 16 lokalområder, som undervisningsprojekterne er delt op i. Der var pr. 31. marts 1994 993 unge i alderen 16-20 år, som var tilknyttet aktiveringsprogrammet, og ca. 85 % af denne gruppe anslås at deltage i en eller anden form for undervisning.

Endelig er der for voksengruppen iværksat en mangfoldighed af aktiviteter både af teoretisk og mere praktisk karakter.

Uanset de eksisterende omfattende undervisningsprogrammer, der i dag er til rådighed for personer fra det tidligere Jugoslavien, finder regeringen, at der er behov for en styrkelse af undervisningstilbuddene.

For det enkelte barn, den enkelte unge eller den enkelte voksne person er det naturligvis af allerstørste vigtighed, at man kan udvikle og opøve færdigheder, der er af betydning for ens videre udvikling.

Samtidig er det af stor vigtighed, at flygtningegruppen er rustet så godt som muligt til en tilbagevenden til hjemlandet, hvor der forestår en meget betydelig genopbygningsopgave.

Ved styrkelsen af uddannelsesstilbuddene bør der tages højde for, at sigtet fortsat er, at de pågældende skal vende tilbage. Samtidig bør det indgå, at der bør være en bredere kontakt til det danske samfund. Det

gør det naturligt generelt at gennemføre mere undervisning i dansk. I tilknytning hertil vil det være hensigtsmæssigt at udvide undervisningen i fremmedsprog ud fra synspunktet om, at gode sprogkundskaaber er en fordel, uanset hvor i verden man befinder sig.

Der har vist sig et stort behov for udbygning af undervisningstilbuddene til ungdomsgruppen. En af mulighederne for at nå denne målsætning er, at Dansk Flygtningehjælp i sin tilrettelæggelse af undervisningen for denne gruppe anvender ungdomsskoler, erhvervskoler, gymnasier og hf-kurser, som har de nødvendige forudsætninger for at sammensætte særligt tilrettelagt undervisning for gruppen.

Regeringen finder videre, at undervisningen for ungdomsgruppen kan styrkes ved etablering af en kostskolemodel, hvor man mere rationelt vil kunne koncentrere og specialtilrettelægge undervisningsindsatsen og derved forbedre undervisningens indhold og faciliteter. Samtidig vil denne mulighed indeholde en løsning på de boforholdsproblemer, der gør sig særligt gældende for familier med teenagebørn. En sådan kostskole vil kunne omfatte både efterskoler og gymnasier, husholdnings- og håndarbejdsskoler, ungdomshøjskoler m.v. og vil kunne etableres på eksisterende kostskoler, hvor der også bor danske unge.

Under alle omstændigheder er der behov for, at den skolegang, som børnene og de unge har haft i Danmark og tilbydes fremover, vil blive anerkendt ved hjemvenden. Med henblik herpå vil det blive søgt sikret, at børnene og de unge modtager beviser, der vil blive anerkendt af de hjemlige myndigheder som dokumentation for, at de har deltaget i og fuldført skolegang, herunder de tilhørende eksaminer.

Det er regeringens opfattelse, at Dansk Flygtningehjælp, der hidtil på tilfredsstillende vis har varetaget undervisningsopgaven, fortsat bør stå som den ansvarlige for den udvidede uddannelsesindsats, der relaterer sig til de eksisterende uddannelsesstilbud for personer fra det tidligere Jugoslavien.

Da det fortsat er intentionen, at hovedsigtet for gruppen er tilbagevenden, finder regeringen, at der som hovedregel fortsat bør være tale om specialtilrettede undervisningsprogrammer for de forskellige aldersgrupper, idet en fuldstændig overgang til det almindelige danske uddannelsessystem allerede på grund af sprogproblemerne vil være u hensigtsmæssig. Endvidere tager den danske fagsammensætning ikke hensyn til den særlige situation, flygtningegruppen befinder sig i.

Regeringen finder imidlertid, at det i visse tilfælde må anses for rimeligt og hensigtsmæssigt, at personer fra det tidligere Jugoslavien får adgang til nogle

af de tilbud, som det danske undervisningssystem indeholder.

For så vidt angår børne- og ungdomsgruppen må det således antages, at det i relation til en række fag vil være muligt at etablere fælles undervisning. Det gælder eksempelvis de kreative fag og idræt, ikke mindst i folkeskolen. Sådant samundervisning vil kunne medvirke til den kontakt med det danske samfund, som er ønskelig, og den vil kunne være til gensidig inspiration og glæde for såvel de danske børn og unge som for børnene og de unge i flygtningegruppen. Ud fra samme synspunkt skal børne- og ungdomsgruppen også have mulighed for at deltage i de fritidsaktiviteter, som tilbydes danske børn, f.eks. via frivillig undervisning i folkeskolen, ungdomsskoler o.lign.

I tilknytning hertil bør der også under særlige omstændigheder, hvor rektor/skoleleder efter et fagligt skøn vurderer, at den pågældende vil kunne deltage i undervisningen, være mulighed for, at ungdoms- og voksengruppen følger de ordinære uddannelser helt eller delvis, herunder enkeltfag.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for krigs-flygtningenes adgang til det danske uddannelsessystem i de nævnte særlige tilfælde, at dette ikke af den grund vil medføre en udvidelse af kapaciteten på den enkelte skole eller uddannelsesinstitution.

Med hensyn til voksengruppen bør der endvidere gives adgang til de undervisningstilbud, som er etableret i henhold til lov om støtte til folkeoplysning. Der udbydes her undervisning i såvel kreative som boglige fag af private organisationer. Tilbuddene dækker alle tænkelige interesseområder. Adgangen hertil vil således give de voksne udstrakt frihed til at vælge fra denne undervisnings omfattende katalog af tilbud. Herved kan hver enkelt dyrke stort set, hvilket som helst emne som måtte have den pågældendes interesse, og sammensætte sit eget undervisningsprogram, der netop vil være målrettet og tilpasset den enkeltes behov og ønsker. Deltagelse i sådan undervisning, herunder undervisning i dansk, vil samtidig sikre den ønskelige kontakt til det danske samfund, uden at sigtet om tilbagevenden går tabt. En mulighed for at skabe grundlaget for adgang til sådan undervisning er, at Dansk Flygtningehjælp i sin tilrettelæggelse af den undervisning, der skal tilbydes voksengruppen, bruger den ekspertise, som oplysningsforbundene har, ved at rekvirere undervisning direkte fra forbundene.

Endelig er der en gruppe blandt personer med midlertidig opholdstilladelse, hvor en adgang til det danske uddannelsessystem må anses for særligt velbegrunder. Det er personer, der befinder sig i et uddannelsesmæssigt tomrum, enten fordi de på grund

af flugten fra det tidligere Jugoslavien har måttet afbryde en uddannelse i hjemlandet, eller fordi de ved flugten stod for at påbegynde en uddannelse.

Regeringen finder på denne baggrund, at det må overvejes, på hvilken måde disse personer vil kunne tilbydes adgang til universiteter og andre videregående uddannelser.

Nærværende lovforslag tilvejebringer rammerne for de forbedrede uddannelses tilbud til børne-, ungdoms- og voksengruppen, jf. forslaget § 1, nr. 3, 4 og 5.

Med henblik på at skabe det videre grundlag for iværksættelse af de forbedrede uddannelses tilbud vil regeringen snarest nedsætte to arbejdsgrupper.

Den ene arbejdsgruppe skal bestå af repræsentanter for Dansk Flygtningehjælp, de frivillige lærere i flygtningegruppen, de kommunale parter, Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, Direktoratet for Udlændinge og Indenrigsministeriet og vil få følgende opgaver:

- a) Foretage den nærmere tilrettelæggelse af udbygningen af de allerede eksisterende undervisnings tilbud til de forskellige aldersgrupper, herunder fastlæggelse af, hvilke elementer i undervisningen der navnlig bør styrkes, og fremkomme med forslag hertil.
- b) Foretage en vurdering af, i hvilke fag der for børne- og ungdomsgruppen kan etableres samundervisning på skoler og uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet, ikke mindst i folkeskolen, og herunder fremkomme med forslag til løsning på sprogproblemer m.v.
- c) Undersøge, hvorledes en kostskolemodel kan etableres og drives.
- d) Fremkomme med forslag om, på hvilken måde en ordning med adgang til almen folkeoplysende virksomhed, som udbydes af oplysningsforbund og andre folkeoplysende kredse, af foreninger samt af fritids- og ungdomsklubber m.v., kan realiseres.
- e) Fastlægge, på hvilken måde voksen- og ungdomsgruppen kan følge de ordinære uddannelser helt eller delvis, herunder enkeltfag, samt på hvilken måde ungdomsgruppen kan følge de almindelige ungdomsuddannelser.

Den anden arbejdsgruppe vil bestå af repræsentanter for Rektorkollegiet, Undervisningsministeriet, Dansk Flygtningehjælp, Direktoratet for Udlændinge og Indenrigsministeriet og vil få til opgave nærmere at vurdere, hvorledes der kan skabes mulighed for, at personer fra det tidligere Jugoslavien kan deltage i undervisning på de videregående uddannelser.

Under forudsætning af, at lovændringen gennemføres i slutningen af maj 1994, vil de ovenfor nævnte

arbejdsgrupper på dette tidspunkt straks gå i gang med deres respektive opgaver, idet de forbedrede uddannelses tilbud, hvor det er praktisk muligt, bør ligge klar ved det nye skoleårs start.

f) Træningsprogrammer og følordninger

En stor del af flygtningegruppen er i den erhvervsaktive alder, og mange har som følge af flugten måttet forlade et arbejde eller et igangværende uddannelsesforløb.

Helt naturligt nærer de et ønske om at vedligeholde deres faglige kvalifikationer eller at udbygge dem.

Efter lovens gældende ordning har personer med midlertidig opholdstilladelse i Danmark ikke ret til at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse her i Danmark. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at praktikophold indgår i det uddannelsesprogram, der tilrettelægges for personer omfattet af loven. I forbindelse med indførelse af aktiveringsprogrammet ved ændringen af loven i december 1993 blev det endvidere understreget, at der i forbindelse med sådanne praktikophold kan drages særlig nytte af de ressourcer, som de faglige organisationer er i besiddelse af vedrørende undervisning og træning.

Dansk Sygeplejeråd og Københavns Lægeforening har taget initiativ til iværksættelsen af målrettede uddannelses- og aktiveringstilbud over for deres respektive fagfæller fra det tidligere Jugoslavien, som indeholder elementer af både teoretisk og praktisk karakter.

Disse initiativer tjener som positive eksempler på, at fagfæller kan hjælpe hinanden, og at personer med midlertidig opholdstilladelse ved hjælp af deres danske fagfæller kan få vedligeholdt og opkvalificeret deres faglige færdigheder, samtidig med at deres hverdag i Danmark herigennem får et mere meningsfyldt indhold. Ud over det faglige miljø, som de bliver en del af, opnås der endvidere en værdifuld kontakt med det omgivende danske samfund.

Dette ønsker regeringen får en lang tid videre udbredelse.

Som det har været tilfældet med Dansk Sygeplejeråds pilotprojekt og Københavns Lægeforenings initiativ, vil en faglig aktivering kunne rette sig både mod personers teoretiske fundament inden for et givet fag og mod at holde deres praktiske færdigheder vedlige.

Med udgangspunkt i de ordninger, der er blevet afprøvet på sundhedsområdet, kan man forestille sig følgende modeller på andre fagområder:

1. Et særskilt tilrettelagt undervisningsprogram for en given faggruppe, der sigter mod at vedligeholde og udbygge den teoretiske faglige kunnen,

eventuelt således at institutions/virksomhedsbesøg indgår i projektet.

2. En følordning, hvor en person med midlertidig opholdstilladelse får en vis mulighed for at opretholde sine praktiske færdigheder ved at blive knyttet til én eller flere personer på en arbejdsplads og her »kigge over skulderen« og eventuelt fungere som ulønnet medhjælp.
3. Et træningsforløb, som indeholder elementer af både teoretisk og praktisk karakter, der ligeledes har til formål at vedligeholde og udbygge den faglige kunnen.

Som en yderligere mulighed for krigsflytningene kan man gennemføre:

4. En ordning, hvorefter en person med midlertidig opholdstilladelse får mulighed for at tage et job, der har været udbudt gennem arbejdsformidlingen, relevante fagblade eller på lignende måde i 3 måneder uden at være blevet besat.

De under pkt. 1-3 omtalte træningsprogrammer og følordninger forudsætter, at de pågældende arbejdsmarkedsorganisationer og myndigheder, som er i besiddelse af de nødvendige ressourcer vedrørende undervisning og træning, samarbejder om at udarbejde modeller for trænings- og følordninger, der retter sig specifikt mod bestemte faggrupper, således at organisationernes viden og erfaring om undervisning og træning udnyttes til at opstille vejledende rammer for aktiviteterne.

Regeringen har derfor taget kontakt til LO, FTF, AC og DA, som har erklæret sig villige til at medvirke til at udarbejde forslag til modeller for trænings- og praktikprogrammer for de faggrupper, der er repræsenteret blandt personer fra det tidligere Jugoslavien.

Der er imidlertid en række spørgsmål, som må afklares. Der må således for hvert enkelt fagområde tages stilling til, hvorledes man kan overvinde eventuelle sprogbarrierer. Der må være en afklaring af ansvarsforholdene i forbindelse med, at en person deltager i et praktikophold på en arbejdsplads. Autorisationskrav på forskellige områder må der tages højde for etc.

Endvidere forudsætter en målrettet indsats et overblik over den uddannelses- og erhvervmæssige baggrund hos flygtningegruppen. En sådan kortlægning foreligger ikke fuldstændig på nuværende tidspunkt, men er under udarbejdelse.

Der er derfor nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra LO, FTF, AC og DA, samt fra de relevante myndigheder og organisationer, herunder Indenrigsministeriet, Arbejdsministeriet, Direktoratet for Udlændinge samt Dansk Flygtningehjælp, som i dag har ansvar for undervisningen og færdigheds-

træningen af flygtningegruppen. Arbejdsgruppen vil få til opgave at udarbejde modeller for særlige trænings- og praktikordninger, der kan tjene til inspiration for konkrete lokale initiativer, samt få afdækket de ovenfor nævnte generelle problemstillinger. Endvidere skal arbejdsgruppen medvirke til at sikre, at ordningerne ikke vil blive misbrugt til skade for den enkelte krigsflytning.

Den nærmere tilrettelæggelse af trænings- og praktikprogrammer bør ske i et samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter lokalt, virksomheden, Dansk Flygtningehjælp og de personer med midlertidig opholdstilladelse, der skal indgå i forløbet. Det vil endvidere kunne være nødvendigt at designe trænings- og praktikprogrammer individuelt i forhold til den enkeltes sproglige færdigheder, kvalifikationer, erfaring m.v.

Udover et ekstraordinært engagement kræver sådanne træningsprogrammer økonomiske ressourcer. Til brug herfor afsættes der en pulje, som vil kunne fordeles til konkrete projekter. Et udvalg bestående af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, Dansk Flygtningehjælp, Arbejdsministeriet og Indenrigsministeriet vil få til opgave at fordele midlerne. Om puljens størrelse henvises til lovforslagets økonomiske og administrative bemærkninger.

I tilknytning til forslaget om at etablere træningsophold og følordninger finder regeringen som nævnt ovenfor under pkt. 4, at flere forhold taler for, at der også åbnes op for, at personer med midlertidig opholdstilladelse i visse tilfælde får adgang til at gå ind i et egentligt arbejdsforhold.

Den store arbejdsløshed i Danmark indebærer, at der kun er ringe mulighed for, at en person med midlertidig opholdstilladelse vil kunne få et arbejde under sit ophold her i landet. Det forekommer dog, at visse stillinger ikke kan besættes med den arbejdskraft, der i forvejen er til rådighed for det danske arbejdsmarked, enten fordi der er mangel herpå på det pågældende område, eller fordi der ikke er interesserede ansøgere.

I sådanne tilfælde er der således af hensyn til den pågældende arbejdsplads behov for at få stillingen besat. Der vil ikke være tale om, at en dansk arbejdstager berøves et arbejde, hvis en person med midlertidig opholdstilladelse får den pågældende stilling.

Det er derfor regeringens opfattelse, at en person med midlertidig opholdstilladelse skal have mulighed for at tage et job, som har været udbudt på sædvanlig vis via arbejdsformidlingen, relevante fagblade eller på lignende måde i 3 måneder uden at være blevet besat.

Der vil naturligvis også her kunne opstå problemer med hensyn til sprogforudsætninger, autorisa-

tion m.v. Det må dog i vidt omfang bero på den enkelte arbejdsgiver og de almindelige betingelser for at bestride det pågældende arbejde, om jobbet kan besættelse af en person med midlertidig opholdstilladelse.

Imidlertid må der bl.a. tages stilling til, hvordan en sådan ordning praktisk kan gennemføres, herunder om der kræves særlige autorisationer til visse jobs, samt hvorvidt en sådan prioritering af arbejdskraft vil være i overensstemmelse med internationale konventioner.

Den omtalte arbejdsgruppe med repræsentanter fra LO, FTF, AC og DA samt relevante myndigheder og organisationer vil også få til opgave at vurdere dette initiativ.

Nærværende lovforslag indeholder en bestemmelse, der direkte omtaler, at personer med midlertidig opholdstilladelse kan tage beskæftigelse i forbindelse med særskilt tilrettelagte trænings- og arbejdsprogrammer.

Lovforslaget præciserer således, at den gældende regel om, at personer med midlertidig opholdstilladelse ikke har ret til at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse i Danmark, ikke er til hinder for, at praktikophold og herunder arbejde under supervision kan finde sted på ulønnet basis.

Lovforslaget indeholder endvidere en bestemmelse om, at personer med midlertidig opholdstilladelse må tage lønnet beskæftigelse, såfremt den pågældende stilling har været udbudt i 3 måneder uden at være blevet besat.

Lovforslaget vil efter indenrigsministerens bestemmelse træde i kraft på dette punkt, når arbejdsgruppen har vurderet de forskellige spørgsmål, der er knyttet hertil.

g) Opfølgning af loven

Med henblik på at sikre den fornødne koordinering i forbindelse med, at lovforslagets forslag om forbedrede vilkår for personer med midlertidig opholdstilladelse skal igangsættes hurtigt efter lovens vedtagelse, vil der blive oprettet en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Indenrigsministeriet, Direktoratet for Udlændinge, Dansk Flygtningehjælp og Dansk Røde Kors. Arbejdsgruppen vil få til opgave at koordinere indsatsen i de forskellige myndigheder og arbejdsgrupper for at få effektueret de foreslåede tiltag. Arbejdsgruppen vil i den forbindelse skulle klarlægge juridiske og praktiske spørgsmål i forbindelse med administrationen af loven og herunder skulle tage stilling til de forskellige administrative spørgsmål, der kan opstå ved anvendelse af de nye boformer, som foreslås i lovforslaget.

4. Hørte myndigheder m.v.

Indenrigsministeriet har inden lovforslagets fremsættelse sendt et udkast til lovforslag til høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Akademikernes Centralorganisation (AC), Amtrådsforeningen i Danmark, Arbejdsministeriet, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Dansk Flygtningehjælp, Dansk Røde Kors, Direktoratet for Udlændinge, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Kommunernes Landsforening, LO, Socialministeriet og Undervisningsministeriet.

Lovforslaget har endvidere været undergivet en lovteknisk gennemgang i Justitsministeriet.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget

Indledningsvis bemærkes, at der i det følgende alene angives merudgifter i 1994 som følge af de foreslåede vilkårsforbedringer for personer med midlertidig opholdstilladelse. Udgiftsrammen for 1995 vil blive fastsat i forbindelse med finanslovsforslaget. Indenrigsministeren vil snarest fremlægge aktstykke for Finansudvalget, der udmønter udgifterne for 1994, herunder de administrative meropgaver. Der vil i den forbindelse blive søgt om overførselsmulighed af uforbrugte bevillinger til de igangsatte initiativer fra 1994 til 1995.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer de nu gældende regler om, at asylsagsbehandlingen skal igangsættes senest 2 år efter meddelelsen af midlertidig opholdstilladelse. Merudgifterne til behandlingen af disse asylsager kan ikke præcist opgøres. På nuværende tidspunkt skønnes merudgifterne i økonomioversigten til redegørelsen til Folketinget om den danske politik over for flygtninge fra det tidligere Jugoslavien med midlertidig opholdstilladelse her i landet at være ca. 5 mill. kr. i 1994 til påbegyndelse af asylsagsbehandlingen.

Det bemærkes endvidere, at forslaget om at etablere hjemmel til at indgå udvekslingsaftaler med andre lande med henblik på at samle én familie, der er spredt mellem flere lande, i ét land, må forventes at være udgiftsneutralt netop som følge af ordningens karakter af at være en udvekslingsordning. Ordningen må dog forventes at medføre transportomkostninger på gennemsnitligt ca. 4.000 kr. pr. person.

Som nærmere beskrevet i redegørelsen til Folketinget om den danske politik over for flygtninge fra det tidligere Jugoslavien med midlertidig opholdstilladelse her i landet, vil der blive iværksat en række initiativer med henblik på en styrkelse af kontaktfladerne imellem flygtningene indbyrdes og imellem

danskere og flygtningene. Merudgifterne til disse initiativer vil i 1994 udgøre ca. 10 mill. kr.

5.1. Støtte til frivillig tilbagevenden

Lovforslaget har til hensigt at styrke muligheden for frivillig tilbagevenden ved at yde et bidrag til flygtningenes hjemtransport, samt et mindre «startbeløb». Det er endvidere hensigten under visse betingelser at betale tilbagereisen til Danmark for de personer, der efter at have bosat sig i det tidligere Jugoslavien ønsker at vende tilbage til Danmark.

Den samlede støtte pr. person, der ønsker at vende tilbage til det tidligere Jugoslavien henholdsvis Danmark, andrager skønsmæssigt op til 5.000 kr. Hvis 10 % af flygtningene frivilligt vender tilbage, svarer dette til merudgifter på op til 11 mill. kr. Tilsvarende hvis henholdsvis 50 % og 90 % hjemrejser, svarer dette til 55 mill. kr og 99 mill. kr. Disse merudgifter vil blive modsvaret af væsentlige besparelser på underhold og aktivering.

Udgifter til genopbygning og genhusningsprojekter i hjemregionerne er ikke indeholdt i dette beløb. Det må forventes, at Danmark vil blive inddraget i de internationale hjælpeprogrammer på dette område.

5.2. Privat indkvartering samt indkvartering i parcelhuse, husmandssteder, m.v.

Med lovforslaget lægges der op til, at der skal ske en større udbredelse af privat indkvartering samt oprettes boliger uden for indkvarteringscentrene for mindre grupper af personer med midlertidig opholdstilladelse.

Familierne i boliger uden for indkvarteringscentrene skal varetage de praktiske forhold som led i selvaktivering. Personaletallet pr. beboer vil således være lavt, idet der dog er visse opgaver, der skal varetages fra et nærliggende center. Udgifterne til husleje og forbrugsafgifter må skønnes at blive noget højere pr. person. Samlet skønnes der at kunne blive en mindre besparelse, hvis de frigjorte pladser på centrene udnyttes fuldt ud. Hvis der skabes bedre plads til beboerne på centrene, skønnes ordningen at være udgiftsneutral.

Med hensyn til privat indkvartering foreslår regeringen, at der gives videre adgang til indkvartering af flygtninge hos private. Forslaget skønnes at være udgiftsneutralt i forhold til de eksisterende former for indkvartering.

5.3. Adgang til uddannelse

Med henblik på at iværksætte en særlig indsats

over for de unge bosnere i gymnasiealderen ønsker regeringen at etablere kostskoleundervisning.

I det omfang, undervisningsaktiviteten forudsættes varetaget af Dansk Flygtningehjælp, kan merudgifterne til indkvartering og undervisning skønnes til at andrage ca. 25 mill. kr. i 1994. Dette tal forudsætter, at ca. 1.000 personer ønsker en kostskoleindkvartering. Det bemærkes, at gruppen af personer med midlertidig opholdstilladelse mellem 15 - 20 år udgør ca. 1.100 personer.

Der er endvidere behov for en styrkelse af den undervisning, der tilbydes alle aldersgrupper, herunder også børneundervisningen. Dette vil indebære merudgifter i 1994 på 5 - 10 mill. kr.

Initiativer til forbedring af voksengruppens undervisningstilbud, som er etableret i henhold til lov om støtte til folkeoplysning, forventes at udgøre i 1994 ca. 20 mill. kr. Det bemærkes herved, at deltagelse af personer med midlertidig opholdstilladelse i de pågældende uddannelser og aktiviteter ikke vil kunne udløse støtte i henhold til lov om støtte til folkeoplysning.

Tilsvarende vil udgifter til forbedring af mulighederne for fritidsaktiviteter for børne- og ungdomsgruppen i 1994 blive ca. 10 mill. kr.

Den øvrige styrkelse af undervisning til voksne forventes at kunne indgå i det allerede etablerede aktiveringsprogram. Udgifterne til understøtning af særlige aktiviteter for voksengruppen skønnes at blive ca. 10 mill. kr. i 1994.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for krigsflygtningenes adgang til det danske uddannelsessystem i de ovenfor nævnte særlige tilfælde, at dette ikke af den grund vil medføre en udvidelse af kapaciteten på den enkelte skole eller uddannelsesinstitution.

Det bemærkes, at de ovenfor nævnte skøn over merudgifterne til den øgede undervisningsindsats over for krigsflygtningene fra det tidligere Jugoslavien er forbundet med nogen usikkerhed, idet forslagene skal udmøntes i forskellige arbejdsgrupper.

5.4. Arbejdsmarkedsordninger

Efter lovforslaget skal personer med midlertidig opholdstilladelse kunne deltage i træningsprogrammer og følordninger eller træningsforløb, således at faglige færdigheder kan holdes vedlige. Endvidere skal der eventuelt kunne gives adgang til lønnet beskæftigelse, når det pågældende job har været udbudt gennem arbejdsformidlingen, relevante fagblade eller på lignende måde i 3 måneder uden at være blevet besat.

Endvidere åbnes der mulighed for, at indenrigsministeren kan fastsætte regler om arbejdsskadeforsik-

ring og om erstatning for skader, som de pågældende personer forvolder på andre eller disses ejendele i forbindelse med trænings- eller arbejdsprogrammer.

Det er vanskeligt at skønne over merudgifter ved sådanne arbejdsmarkedsordninger, idet forslagene skal udmøntes i forskellige arbejdsgrupper. Det foreslås, at der foreløbig afsættes en forsøgspulje på 25 mill. kr. i 1994 til ordningerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter den nugældende bestemmelse i § 3, stk. 2, 1. pkt., giver en opholdstilladelse i medfør af loven om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. ikke ret til at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse, til at udøve lønnet eller ulønnet erhvervsvirksomhed eller til med eller uden vederlag at udføre tjenesteydelser her i landet.

Den foreslåede bestemmelse i § 3, stk. 3, giver mulighed for, at en person med midlertidig opholdstilladelse på trods af bestemmelsen i § 3, stk. 2, alligevel i visse tilfælde kan tage beskæftigelse som et led i de forbedringer af vilkårene, som overvejes indført for personer med midlertidig opholdstilladelse her i landet.

Det præcise indhold af de beskæftigelsesmæssige ordninger for denne persongruppe vil blive fastlagt i en arbejdsgruppe, som er nedsat med repræsentanter fra LO, FTF, AC, DA, samt fra de relevante myndigheder og organisationer, herunder Indenrigsministeriet, Arbejdsministeriet, Direktoratet for Udlændinge og Dansk Flygtningehjælp. Bestemmelsen tilsigter alene at skabe det retlige fundament for en indførelse af sådanne ordninger. Bestemmelsen giver ikke de personer, som omfattes af ordningen, noget krav på at få tilbudt et sådant trænings- og arbejdsprogram.

I det omfang personer med midlertidig opholdstilladelse som led i en sådan ordning knyttes til egentlig beskæftigelse eller beskæftigelseslignende funktioner på det danske arbejdsmarked, vil den pågældende i relation til ansættelsesvilkår, arbejdsbeskyttelse etc. være underkastet sædvanlige arbejdsretlige regler.

Personer med midlertidig opholdstilladelse, der har lønnet beskæftigelse her i landet, vil således være skattepligtige heraf efter skattelovgivningens almindelige regler. Der vil bl.a. til brug for indeholdelse af kildeskat kunne tildeles de pågældende et særligt skatenummer (011-nummer), uanset at de pågældende, der efter lovens § 17 ikke folkeregistreres, ikke tildeles et personnummer. De pågældende har

endvidere ret til feriegodtgørelse samt skal betale arbejdsmarkedsbidrag og ATP (Arbejdsmarkedets Tilægspension) efter sædvanlige regler.

Efter § 3, stk. 3, 1. pkt., må en person med opholdstilladelse efter denne lov tage beskæftigelse i forbindelse med et særligt tilrettelagt trænings- og arbejdsprogram.

Med udtrykket «trænings- og arbejdsprogram» sigtes til træningsforløb, som indeholder teoretiske elementer, der har til formål at vedligeholde og udbygge den faglige kunnen, og/eller praktiske elementer, hvor personer med opholdstilladelse efter denne lov knyttes til én eller flere personer på en arbejdsplads og får mulighed for at følge vedkommendes arbejde, eller hvor personer med opholdstilladelse efter denne lov udfører arbejde under supervision.

Det er en betingelse, at der er tale om ulønnet arbejde.

Det er efter bestemmelsens ordlyd en forudsætning, at det pågældende trænings- og arbejdsprogram skal være «særligt tilrettelagt». Heri ligger, at trænings- og praktikprogrammer skal være tilrettelagt i samarbejde med arbejdsmarkedets parter centralt og lokalt. Der stilles ikke krav om forudgående arbejdstilladelse fra Direktoratet for Udlændinge.

Efter § 3, stk. 3, 2. pkt., må en person med opholdstilladelse efter denne lov tage lønnet beskæftigelse, såfremt den pågældende stilling har været udbudt i 3 måneder uden at være blevet besat. I modsætning til bestemmelsens 1. pkt. er der her tale om et egentligt arbejdsforhold, som tilbydes de pågældende.

Det er tanken, at en sådan ordning først skal indføres, når der i den oven for nævnte arbejdsgruppe er taget stilling til, hvordan en sådan ordning praktisk kan gennemføres, samt hvorvidt en sådan prioritering af arbejdskraft vil være i overensstemmelse med internationale konventioner.

Det er efter bestemmelsen en betingelse for at udføre lønnet beskæftigelse, at den pågældende stilling gennem arbejdsformidlingen, relevante fagblade eller på lignende måde har været udbudt på regulær vis i 3 måneder uden at være blevet besat med en dansk statsborger, en borger fra et andet EU-land eller fra de øvrige nordiske lande eller en person med arbejdstilladelse her i landet. Det er endvidere en forudsætning, at den pågældende arbejdsgiver har besluttet at tildele den pågældende stilling til en person med midlertidig opholdstilladelse her i landet. Heller ikke i dette tilfælde stilles der krav om forudgående arbejdstilladelse fra Direktoratet for Udlændinge.

Efter § 3, stk. 4, får indenrigsministeren beføjelse til at fastsætte nærmere regler om, på hvilken måde personer med opholdstilladelse efter denne lov kan tage beskæftigelse som nævnt i stk. 3. Bestemmelsen vil kunne benyttes til en nærmere fastlæggelse af de beskæftigelsesmæssige ordninger, som beskrives i § 3, herunder som led i en udmøntning af de forslag, som den nedsatte arbejdsgruppe vil fremsætte på dette område.

Da de personer, der opnår beskæftigelse i henhold til § 3, stk. 3, 2. pkt., som udgangspunkt må antages at have tilstrækkelige midler til deres underhold, får indenrigsministeren efter § 3, stk. 5, beføjelse til at fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang de pågældende skal have udgifter til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge, samt i hvilket omfang de pågældende skal betale for deres ophold og for den undervisning, som tilbydes i medfør af § 5. Der vil kunne fastsættes regler om betaling for ophold såvel på de i § 7 nævnte indkvarteringssteder som uden for de i § 7 nævnte indkvarteringssteder. Der vil kunne indføres regler om egenbetaling for optagelse på uddannelsesinstitutioner, der opererer hermed.

Efter § 3, stk. 6, får indenrigsministeren efter forhandling med socialministeren beføjelse til at fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang den i bestemmelsen nævnte personkreds er omfattet af reglerne i lov om forsikring mod følger af arbejdsskade. Ligeledes foreslås det med bestemmelsen i § 3, stk. 7, at indenrigsministeren kan fastsætte regler om erstatning for skader, den i bestemmelsen nævnte personkreds forvolder på andre eller disses ejendele under det særligt tilrettelagte trænings- eller arbejdsprogram.

Til nr. 2

Efter den nugældende bestemmelse i § 4, stk. 2, kan nære familiemedlemmer til de af § 1, 15 og 15 a omfattede personer med midlertidig opholdstilladelse efter ansøgning i særlige tilfælde af humanitær karakter meddeles midlertidig opholdstilladelse her i landet.

Efter den administrative praksis, som har udviklet sig efter bestemmelsens indførelse i lov nr. 933 af 28. november 1992, meddeler Direktoratet for Udlændinge opholdstilladelse efter § 4, stk. 2, til ægtefæller og mindreårige børn, medmindre der er konkrete forhold, der taler imod at meddele tilladelsen. Ud fra en humanitær vurdering meddeles der endvidere opholdstilladelse til samlevende, såfremt der foreligger dokumentation for samliv på fælles bopæl i 1½ – 2 år, hvilket svarer til praksis vedrørende familie-

sammenføring med samlevende efter udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 2.

Der vil endvidere efter § 4, stk. 2, kunne gives tilladelse til familiesammenføring til andre persongrupper, såfremt stærke humanitære hensyn taler for at give tilladelse til familiesammenføring. Dette kan f.eks. være tilfældet i relation til et mindreårigt barn, der er indrejst som uledsaget, hvor forældrene stadig opholder sig i Bosnien-Hercegovina.

I den situation, hvor familiemedlemmer til en person med midlertidig opholdstilladelse her i landet opholder sig i et tredjeland, hvor de har fået beskyttelse i forhold til situationen i det tidligere Jugoslavien, vil der derimod næppe kunne gives opholdstilladelse efter § 4, stk. 2.

På denne baggrund foreslås det i § 4 a, at indenrigsministeren kan indgå aftale med andre stater om udveksling af personer fra det tidligere Jugoslavien. Indgåelse af en sådan udvekslingsaftale indebærer, at Direktoratet for Udlændinge vil kunne give midlertidig opholdstilladelse til de af aftalen omfattede personer, selv om disse personer efter de nugældende bestemmelser i lov om midlertidig opholdstilladelse til visse personer fra det tidligere Jugoslavien m.v. ikke ville kunne meddeles midlertidig opholdstilladelse her i landet.

Bestemmelsen kan benyttes til at indgå aftaler med andre stater end det tidligere Jugoslavien om, at krigsflygtninge fra det tidligere Jugoslavien, der opholder sig i den stat, aftalen indgås med, kan overføres til Danmark. Der skal i aftalen være indbygget et udvekslingsmoment, således at der ligeledes vil være tale om, at personer, der har midlertidig opholdstilladelse her i landet i medfør af denne lov, vil kunne overføres til den pågældende stat. Der kræves ikke nogen forudgående ansøgning fra de personer, som involveres i en sådan overførsel, men ordningen forudsætter, at de pågældende personer accepterer et tilbud om overførsel. De pågældende personer bør i den forbindelse af Direktoratet for Udlændinge vejledes om konsekvenserne af, at de pågældende accepterer et tilbud om overførsel.

Bestemmelsen påtænkes i første række benyttet til at etablere en udvekslingsordning med de andre nordiske lande vedrørende familiemedlemmer fra Bosnien-Hercegovina, herunder også forældre og voksne søskende. Lignende aftaler vil kunne indgås med andre lande, der udtrykker ønske herom.

Der er således drøftelser i gang mellem de nordiske udlændingemyndigheder om etableringen af en udvekslingsordning vedrørende familiemedlemmer fra Bosnien-Hercegovina, således at man kan samle en familie, der er spredt i de nordiske lande, i et nordisk land.

Til nr. 3

Efter de nugældende bestemmelser i § 5, stk. 1 og 2, skal der tilbydes særskilt tilrettelagt undervisning for henholdsvis børn i den undervisningspligtige alder henholdsvis andre personer, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov.

Efter regeringens opfattelse er der behov for en styrkelse af de i stk. 1 og 2 omhandlede undervisningstilbud. Ved styrkelsen af uddannelsestilbudene bør der tages højde for, at sigtet fortsat er, at de pågældende skal vende tilbage. Samtidig bør det indgå, at der bør være en bredere kontakt til det danske samfund. Det er fortsat hensigten, at Dansk Flygtningehjælp skal stå som den ansvarlige for den udvidede undervisningsindsats.

Den nævnte udbygning af de allerede eksisterende undervisningstilbud vil bl.a. kunne omfatte etablering af en kostskolemodel, hvor man mere rationelt vil kunne koncentrere undervisningsindsatsen f.eks. for gymnasiegruppen og samtidig løse de boforholdsproblemer, der gør sig særligt gældende for familier med teenagebørn. Den foreslåede bestemmelse i § 7 a, stk. 4, vil løse eventuelle hjemmelsmæssige problemer i forhold til udgangspunktet om, at personer med midlertidig opholdstilladelse skal bo på centrene.

I tilknytning til de gældende bestemmelser i stk. 1 og 2 foreslås der indføjet en ny bestemmelse i § 5, stk. 3, om, at den i stk. 1 og 2 nævnte undervisning kan ske i samarbejde med skoler og uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet eller kan erstattes af undervisning udbudt af disse.

Bestemmelsen omfatter alle skoler og uddannelsesinstitutioner, der er oprettet ved lov inden for Undervisningsministeriets ressort, eller hvis vedtægter er godkendt af Undervisningsministeriet (f.eks. folkeskolen, gymnasier, hf, erhvervsskolerne og uddannelsesinstitutioner, der er godkendt til at udbyde videregående uddannelser).

Bestemmelsen om, at den i stk. 1 og 2 nævnte undervisning kan ske i samarbejde med de nævnte institutioner, udgør det fornødne retlige grundlag for, at den undervisning, som særskilt tilrettelægges af Dansk Flygtningehjælp efter § 5, stk. 1 og 2, kan tilrettelægges i et samarbejde med de nævnte institutioner. Et sådant samarbejde kan tage form af fællesundervisning med danske unge på de pågældende institutioner og kan i øvrigt finde sted ved brug af lokaler og lærere fra de pågældende institutioner.

Bestemmelsen om, at den i stk. 1 og 2 nævnte undervisning kan erstattes af undervisning udbudt af disse institutioner, giver mulighed for, at personer med midlertidig opholdstilladelse kan følge de ordinære uddannelser helt eller delvis, herunder enkelt-

lag. Dette kan ske under særlige omstændigheder, hvor rektor/skoleleder efter et fagligt skøn vurderer, at den pågældende vil kunne deltage i undervisningen. Under tilsvarende omstændigheder vil personer med midlertidig opholdstilladelse kunne blive i de ordinære uddannelser.

Bestemmelsen giver endvidere mulighed for, at personer med midlertidig opholdstilladelse kan tilbydes videregående uddannelser.

Det bemærkes, at personer med midlertidig opholdstilladelse ikke har krav på at modtage de i § 5, stk. 3, nævnte uddannelser og aktiviteter, og det præcise omfang af de nævnte ordninger vil blive fastlagt i forskellige arbejdsgrupper, jf. nedenfor.

For også at skabe mulighed for, at der i folkeskoleregi kan etableres samundervisning, foreslås det i lovens § 5, stk. 4, at undervisningsministeren efter forhandling med indenrigsministeren kan fastsætte regler om, at børn i den undervisningspligtige alder, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov, kan deltage i folkeskolens undervisning.

Det foreslås endvidere i § 5, stk. 5, at personer med opholdstilladelse efter denne lov kan deltage i almen folkeoplysende virksomhed, som udbydes af oplysningsforbund og andre folkeoplysende kredse, af foreninger samt af fritids- og ungdomsklubber m.v.

Det bemærkes, at personer med midlertidig opholdstilladelse ikke har krav på at modtage de i § 5, stk. 5, nævnte uddannelser og aktiviteter. Der vil dog blive en udstrakt frihed for de voksne til at sammensætte en bred vifte af uddannelser og aktiviteter fra det omfattende katalog af tilbud, som vil være tilpasset den enkeltes behov og ønsker. Det præcise omfang af de nævnte ordninger vil blive fastlagt i en arbejdsgruppe, jf. nedenfor.

I § 5, stk. 6, 1. pkt., får indenrigsministeren bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om den undervisning, som tilbydes i medfør af stk. 1 og 2.

Bestemmelsen vil kunne benyttes til at fastsætte regler om deltagelse i og indholdet af den særligt tilrettelagte undervisningsindsats efter stk. 1 og 2, som det er tanken, at Dansk Flygtningehjælp fortsat skal være ansvarlig for.

Den nærmere tilrettelæggelse af udbygningen af de allerede eksisterende undervisningstilbud til de forskellige aldersgrupper vil blive foretaget af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Dansk Flygtningehjælp, de frivillige lærere i flygtningegruppen, de kommunale parter, Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, Direktoratet for Udlændinge og Indenrigsministeriet.

I § 5, stk. 6, 2. pkt., får indenrigsministeren bemyndigelse til efter forhandling med undervisningsmini-

steren at fastsætte nærmere regler for, hvilke uddannelser og aktiviteter der tilbydes i medfør af stk. 3 og 5.

Bestemmelsen vil kunne benyttes til en nærmere fastlæggelse af sammensætningen af den personkreds med midlertidig opholdstilladelse, som skal følge de nævnte uddannelser og aktiviteter, og til en nærmere fastlæggelse af, på hvilken måde de pågældende personers deltagelse skal etableres. Det bemærkes herved, at indholdet af den virksomhed, som de i stk. 3 og 5 nævnte institutioner m.v. udbyder, ikke vil kunne reguleres i medfør af bestemmelsen.

Det præcise indhold af de i § 5, stk. 3 og 5, nævnte ordninger vil blive fastlagt i de to nedennævnte arbejdsgrupper.

Den ovenfor under § 5, stk. 6, 1. pkt., nævnte arbejdsgruppe med repræsentanter for Dansk Flygtningehjælp, de frivillige lærere i flygtningegruppen, de kommunale parter, Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, Direktoratet for Udlændinge og Indenrigsministeriet vil foretage en vurdering af, i hvilke fag der for børne- og ungdomsgruppen kan etableres samundervisning for skoler og uddannelsesinstitutioner under Undervisningsministeriet, ikke mindst i folkeskolen.

Arbejdsgruppen vil endvidere fremkomme med forslag om, på hvilken måde en ordning med adgang til almen folkeoplysende virksomhed, som udbydes af oplysningsforbund og andre folkeoplysende kredse, af foreninger samt af fritids- og ungdomsklubber m.v., kan realiseres.

En arbejdsgruppe med repræsentanter for Rektor-kollegiet, Undervisningsministeriet, Dansk Flygtningehjælp, Direktoratet for Udlændinge og Indenrigsministeriet vil overveje, i hvilket omfang der kan gives personer fra det tidligere Jugoslavien adgang til at deltage i undervisningen på de videregående uddannelser og fremkomme med forslag hertil.

I § 5, stk. 6, 3. pkt., kan indenrigsministeren i forbindelse med den regelfastsættelse, som finder sted i medfør af 1. og 2. pkt., fravige bestemmelsen i § 13, stk. 1, om, at afgørelser i henhold til denne lov med de undtagelser, der fremgår af § 13, stk. 3, træffes af Direktoratet for Udlændinge.

Bestemmelsen vil således kunne benyttes til en nærmere fastlæggelse af kompetenceforholdene i forbindelse med tilrettelæggelsen af de uddannelser og aktiviteter, som tilbydes i § 5, og sammensætningen af den personkreds med midlertidig opholdstilladelse hertil, som skal følge et givet uddannelses- og aktivitetstilbud. Bestemmelsen giver i den forbindelse mulighed for at overføre kompetencen til Dansk Flygtningehjælp, der også fremover skal stå som den

hovedansvarlige for undervisningsindsatsen, men vil også kunne benyttes til en overførsel af kompetence til anden myndighed eller privat organisation. Den præcise fastlæggelse af kompetenceforholdene vil ske i forbindelse med arbejdsgruppernes udmøntning af den forbedrede undervisningsindsats.

Til nr. 4.

Efter § 5, stk. 3, der herefter bliver § 5, stk. 7, har personer med midlertidig opholdstilladelse ikke ret til at modtage anden undervisning end den, som er opregnet i § 5, stk. 1 - 6.

Til nr. 5.

Efter den nugældende bestemmelse i § 7, stk. 2, tilvejebringer og driver Direktoratet for Udlændinge særskilte indkvarteringscentre for personer, der er meddelt opholdstilladelse efter denne lov. Efter § 7, stk. 1, får de pågældende personer udgifterne til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge, og efter § 7, stk. 2, 3. pkt., kan Direktoratet for Udlændinge bestemme, at de pågældende personer skal tage ophold efter direktoratets nærmere bestemmelse.

Det forudsættes i bemærkningerne, at personer med midlertidig opholdstilladelse for at få deres udgifter til underhold dækket tager ophold på et af de særskilte indkvarteringscentre.

Den foreslåede § 7 a indeholder en række bestemmelser, der præciserer, at Direktoratet for Udlændinge i forskellige situationer kan træffe bestemmelse om, at personer med midlertidig opholdstilladelse kan tage ophold uden for de i § 7 nævnte indkvarteringssteder, at Direktoratet for Udlændinge i disse situationer er forpligtet til at dække udgifterne til underhold, og at Direktoratet for Udlændinge - efter nærmere regler fastsat af indenrigsministeren - kan give tilskud til indkvarteringsudgifterne.

Det bemærkes, at der ikke er noget til hinder for, at direktoratet med hjemmel i § 7 tillader andre former for privat indkvartering.

Efter stk. 1 kan Direktoratet for Udlændinge tillade, at en person med midlertidig opholdstilladelse kan tage ophold hos en i Danmark fastboende person efter Direktoratet for Udlændinges nærmere godkendelse. Der vil efter stk. 3 være mulighed for overførsel af direktoratets kompetence til en anden myndighed.

I forbindelse med, at Direktoratet for Udlændinge træffer bestemmelse om privat indkvartering som nævnt i stk. 1, kan det vise sig nødvendigt at foretage en konkret vurdering af placeringen af en konkret flygtning/flygtningefamilie hos en konkret vært/værtsfamilie.

Ved denne vurdering må det sikres, at den vært eller værtsfamilie, som har tilkendegivet at ville modtage personer med midlertidig opholdstilladelse, har det fornødne overskud til at have en person eller familie, som de ikke på forhånd er knyttet til, boende i en længere periode. Det vil være en mulighed at lade den lokale socialforvaltning afgive en udtalelse til Direktoratet for Udlændinge om den potentielle vært eller værtsfamilies personlige, sociale og boligmæssige forhold.

Der må endvidere lægges vægt på, om det er hensigtsmæssigt at flytte den flygtning eller flygtningefamilie, som ønsker at blive privat indkvarteret. Det vil være en mulighed at lade Dansk Røde Kors afgive en udtalelse herom. Det bør i den forbindelse være en forudsætning, at værtsfamilien og flygtningen kan kommunikere på et fælles sprog.

Der må i den forbindelse tages hensyn til, at de flygtninge, der flytter fra centrene, fortsat skal have mulighed for at deltage i centrets aktiviteter. Det vil derfor være en mulighed at lade Dansk Røde Kors udpege en kontaktperson i centret, som både værtsfamilien og flygtningene kan henvende sig til ved mulige uoverensstemmelser de to parter imellem.

Det bør endvidere overvejes at tilbyde de kommende værtsfamilier en introduktion til den opgave, de påtager sig. En sådan introduktion vil kunne finde sted i form af udlevering af skriftligt informationsmateriale, ligesom det også vil være en mulighed at tilbyde en introduktionsdag på centret.

Ved udtrykket «en i Danmark fastboende person» forstås en person med dansk statsborgerskab eller med opholdstilladelse med henblik på varigt ophold her i landet.

Direktoratet for Udlændinge eller den myndighed, hvortil kompetencen er overført i medfør af stk. 3, vil efterfølgende kunne tilbagekalde tilladelsen, når de omstændigheder, som begrundede tilladelsen, ikke længere er til stede, eller der fremkommer nye væsentlige oplysninger i sagen. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den konkrete placering viser sig at være problematisk for den pågældende flygtning eller dennes omgivelser, herunder den pågældende værtsfamilie. Dansk Røde Kors bør løbende via det enkelte asylcenter følge situationen.

Hvis den pågældende flygtning eller flygtningefamilie uden Direktoratet for Udlændinges nærmere godkendelse efter stk. 1 alligevel vælger at opholde sig hos en privat person, vil Direktoratet for Udlændinge i medfør af den nugældende § 7 kunne meddele pålæg til de pågældende om at tage ophold i asylcenteret. Direktoratet for Udlændinge vil også kunne vælge at tillade, at den pågældende familie indkvarteres privat, men da uden de rettigheder, som

følger af et ophold hos en familie, der er godkendt efter stk. 1, (retten til at få udgifterne til underhold dækket, jf. § 7 a, stk. 5, og muligheden for at få tilskud, jf. § 7 a, stk. 6).

Efter stk. 2 kan Direktoratet for Udlændinge tillade, at en person med midlertidig opholdstilladelse kan tage ophold i en bolig, der er godkendt af Direktoratet for Udlændinge. Der vil efter stk. 3 være mulighed for overførsel af direktoratets kompetence til en anden myndighed.

Direktoratet for Udlændinge vil herved få mulighed for at bestemme, at personer med midlertidig opholdstilladelse indkvarteres i ejendomme, der ligger uden for indkvarteringscenteret. I modsætning til den under stk. 1 nævnte boform indkvarteres de pågældende ikke hos private værtsfamilier, men får ejendommen stillet til rådighed. Der vil kunne bo mere end én familie i hver ejendom.

Den i stk. 2 nævnte ordning kan omfatte såvel ejer- som lejerboliger. Direktoratet for Udlændinge kan såvel leje som købe de pågældende ejendomme. Derimod giver bestemmelsen ikke mulighed for, at Direktoratet for Udlændinge finansierer opførelsen af boliger med henblik på indkvartering.

Det er en forudsætning, at huslejen for den pågældende ejendom ikke i væsentlig grad overstiger den gennemsnitlige husleje pr. plads i centrene.

Der må endvidere tages hensyn til, at de flygtninge, der flytter fra centrene, fortsat skal have mulighed for at deltage i centrets aktiviteter. Det vil derfor være en mulighed at lade Dansk Røde Kors udpege en kontaktperson i centret, der efterfølgende holder kontakt med flygtningene.

Direktoratet for Udlændinge eller den myndighed, hvortil kompetencen er overført i medfør af stk. 3, vil efterfølgende kunne tilbagekalde tilladelsen, når de omstændigheder, som begrundede tilladelsen, ikke længere er til stede, eller der fremkommer nye væsentlige oplysninger i sagen. Dansk Røde Kors bør løbende via det enkelte asylcenter følge situationen.

Efter stk. 3 kan indenrigsministeren fastsætte nærmere regler om, i hvilket omfang de i stk. 1 og 2 nævnte afgørelser kan træffes af andre myndigheder.

Bestemmelsen åbner mulighed for, at de beføjelser, som tildeles Direktoratet for Udlændinge i medfør af stk. 1 og 2, efter indenrigsministerens bestemmelse kan overføres til en anden myndighed. Man kan således forestille sig, at direktoratets beføjelser i medfør af denne bestemmelse overføres til statsamtet i det område, hvor flygtningen er indkvarteret.

I det omfang Direktoratet for Udlændinges beføjelser overføres til anden myndighed, vil der være mulighed for at bestemme, at den pågældende myn-

digheds afgørelser – ligesom Direktoratet for Udlændinges afgørelser efter stk. 1 og 2, jf. den foreslåede ændring af § 13, stk. 2, – ikke kan påklages til Indenrigsministeriet.

Efter *stk. 4* kan direktoratet tillade, at en person med midlertidig opholdstilladelse kan tage ophold uden for indkvarteringscentrene som led i den undervisning, der tilbydes i henhold til § 5.

Ved denne bestemmelse gives der mulighed for, at den i § 5 nævnte undervisning vil kunne udbydes på en kostskole, hvor de personer med midlertidig opholdstilladelse, som modtager undervisningen, vil kunne indkvarteres.

Det præcise indhold af en sådan kostskolemodel vil blive tilrettelagt i en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Dansk Flygtningehjælp, de frivillige lærere i flygtningegruppen, de kommunale parter samt Undervisningsministeriet og Indenrigsministeriet.

Efter *stk. 5* vil de personer, som Direktoratet for Udlændinge efter bestemmelserne i § 7 a, stk. 1, 2 og 4, har meddelt tilladelse til at tage ophold uden for indkvarteringscentrene, fortsat få udgifterne til underhold dækket af Direktoratet for Udlændinge.

Dette indebærer, at den pågældende personkreds vil bevare retten til de økonomiske ydelser, der ydes i forbindelse med centerophold. Det drejer sig om lommepenge, kostpenge og tøjpenge. Endvidere vil der ligesom efter § 7 være mulighed for dækning af udgifter til sædvanlig husstandsforsikring.

De personer, som indkvarteres uden for centrene, vil endvidere have behov for at blive transporteret fra deres opholdssted til de centre, som de pågældende vil være knyttet til, ligesom der vil være behov for transport til undervisningsaktiviteter m.v.

De personer, som er omfattet af stk. 1 og 2, vil derfor som ekstra ydelse kunne få udstedt månedskort til offentlige transportmidler i området.

Ligeledes vil der være behov for dækning af udgifterne ved, at de personer med midlertidig opholdstilladelse, der i medfør af stk. 4 opholder sig på kostskoler, skal transporteres til og fra centrene.

Det er en forudsætning for at kunne bevare retten til økonomiske ydelser efter stk. 5, at Direktoratet for Udlændinge har godkendt den pågældende flygtnings ophold uden for centret.

Efter *stk. 6* åbnes der mulighed for, at Direktoratet for Udlændinge ud over de i stk. 5 nævnte underholdsudgifter kan give tilskud til indkvarteringsudgifterne af de i stk. 1, 2 og 4 nævnte personer. Heri kan også dækning af forsikringsudgifter forbundet med en sådan indkvartering komme på tale.

Det er således tanken, at der vil kunne ydes et beløb til de i stk. 1 nævnte værtsfamilier til delvis dæk-

ning af husleje og diverse forbrugsudgifter. Man bør herved have for øje, at vilkårene for privat indkvartering ikke bør være så attraktive, at ønsket om at modtage personer med midlertidig opholdstilladelse er begrundet alene i økonomiske hensyn.

I tilfælde, hvor personer med midlertidig opholdstilladelse indkvarteres i boliger uden for indkvarteringscentrene efter stk. 2, skal Direktoratet for Udlændinge dække den fulde indkvarteringsudgift. Huslejens størrelse bør imidlertid ikke væsentligt overstige den gennemsnitlige husleje pr. plads i centrene.

Endelig skal Direktoratet for Udlændinge dække indkvarteringsudgiften ved det i stk. 4 nævnte kostskoleophold.

Indenrigsministeriet vil udsende præcise retningslinier til Direktoratet for Udlændinge for størrelsen af de tilskud, der vil kunne ydes efter bestemmelsen.

Efter *stk. 7* kan indenrigsministeren fastsætte nærmere regler for den i stk. 1, 2 og 4 nævnte indkvartering uden for centrene.

Der kan således blive tale om at udsende retningslinier for, hvilken procedure der skal følges i forbindelse med afgørelsen af, hvorvidt og på hvilken måde der skal ske indkvartering uden for centret, f.eks. i relation til, hvilke udtalelser der skal indhentes om den konkrete placering af flytningen, og om vedkommende kommune skal orienteres, samt hvilke retningslinier der skal iagttages i forbindelse med den faktiske flytning uden for centret, f.eks. med hensyn til udfærdigelse af lejekontrakt, brugsret til effekter i boligen, evt. forsikringsspørgsmål, information af de implicerede flygtninge og værtsfamilier osv.

Til nr. 6

Efter den nugældende bestemmelse i § 8, stk. 1, 1. pkt., bortfalder en midlertidig opholdstilladelse, når en person opgiver sin bopæl i Danmark. Denne bestemmelse foreslås bevaret i lovforslaget, jf. dog forslaget til nyt stk. 2.

Efter § 8, stk. 1, 2. pkt., bortfalder en midlertidig opholdstilladelse endvidere, når en person har opholdt sig uden for landet i 2 på hinanden følgende måneder.

Denne del af bestemmelsen foreslås ændret, således at en midlertidig opholdstilladelse først bortfalder, når en person har opholdt sig uden for landet i 3 på hinanden følgende måneder.

Denne ændring vil give mulighed for, at der i videre omfang end hidtil vil kunne gives visa fra tredjelande til personer med midlertidig opholdstilladelse her i landet med henblik på aflæggelse af familiebesøg i det pågældende land. Det bemærkes herved, at

en forudsætning for, at det pågældende land vil udstede visum i den forbindelse, ofte vil være, at den pågældende efter visumperiodens udløb vil kunne tilbagetages til Danmark. Hvis et tredjeland f.eks. har meddelt visum for en periode, der er længere end 2 måneder, vil den pågældende tilbagetagelse til Danmark efter de nugældende regler forudsætte en ansøgning fra den pågældende om, at den midlertidige opholdstilladelse alligevel ikke bortfalder, jf. den nugældende lovs § 8, stk. 2.

Der er igangværende drøftelser mellem de nordiske udlændingemyndigheder om etableringen af en ordning, hvorved der over for familiemedlemmer fra Bosnien-Hercegovina vil ske en opblødning af visumpraksis samtidig med, at de enkelte nordiske lande indgår en aftale om tilbagetagelse af de pågældende personer efter visumperiodens udløb.

Til nr. 7

Det foreslås indsat som en ny bestemmelse i § 8, stk. 2, at i den situation, hvor en person med midlertidig opholdstilladelse vender tilbage til det område, vedkommende stammer fra, bortfalder opholdstilladelsen først, når vedkommende har opholdt sig uden for landet i mere end 3 på hinanden følgende måneder.

Bestemmelsen finder anvendelse i den situation, hvor en person med midlertidig opholdstilladelse beslutter at bosætte sig på ny i det tidligere Jugoslavien. I den situation vil opholdstilladelsen normalt være bortfaldet som følge af den nugældende bestemmelse i § 8, stk. 1, 1. pkt.

I den situation, hvor vedkommende efter tre-måneders perioden ønsker at vende tilbage til Danmark, kan Direktoratet for Udlændinge i særlige tilfælde, såfremt vedkommende indgiver ansøgning efter § 8, stk. 2, der nu bliver stk. 4, bestemme, at opholdstilladelsen ikke skal anses for bortfaldet. Dette forudsætter dog i almindelighed, at overskridelsen af tre-månedersfristen har været undskyldelig.

Der vil endvidere i denne situation kunne meddeles opholdstilladelse efter lovens § 15 a, såfremt betingelserne for at meddele opholdstilladelse efter denne bestemmelse i øvrigt er opfyldt. Det vil dog kunne indgå i udvælgelsen af de personer, som har et umiddelbart beskyttelsesbehov, at der er tale om en person, der frivilligt er vendt tilbage til det tidligere Jugoslavien. Der vil ligeledes kunne meddeles opholdstilladelse efter §§ 1, 4, 4 a og 15, forudsat at betingelserne herfor er opfyldt.

Det er ingen betingelse, at den pågældende efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 16 a har modtaget støtte til frivillig tilbagevenden.

Det område, som den pågældende skal vende tilbage til for at være omfattet af bestemmelsen, behøver ikke at være præcis den lokalitet, vedkommende boede i inden udrejsen. Det er tilstrækkeligt, at vedkommende vil vende tilbage til den region/det land, som vedkommende havde tilknytning til inden udrejsen.

Vedkommende skal i form af længerevarende ophold, og/eller familiesmæssige/beskæftigelsesmæssige forhold have en vis fastere tilknytning til det land/den region, vedkommende ønsker at vende tilbage til. Det kan i visse tilfælde, f.eks. ved blandede ægteskaber, tænkes, vedkommende har en sådan tilknytning til flere regioner.

For at undgå misbrug af ordningen foreslås det i § 8, stk. 3, at en person med midlertidig opholdstilladelse kun én gang kan have retten efter stk. 2 til at bevare opholdstilladelsen ved bosættelse i hjemlandet.

Såfremt en person, der har udnyttet sin ret efter stk. 2 til at vende tilbage til Danmark, på ny bosætter sig i det tidligere Jugoslavien, kan Direktoratet for Udlændinge, såfremt vedkommende indgiver ansøgning, efter § 8, stk. 2, der nu bliver stk. 4, i særlige tilfælde bestemme, at opholdstilladelsen ikke skal anses for bortfaldet. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den første tilbagerejse måtte opgives på grund af uroligheder i den lokalitet, vedkommende slog sig ned i, og vedkommende siden har slået sig ned i en anden lokalitet, men ønsker tilbagerejse. Dette kan også være til faldet, hvis vedkommende under den første tilbagerejse til det tidligere Jugoslavien alene har været udsending for familien med henblik på at undersøge mulighederne for tilbagevenden, og hele familien i anden omgang har slået sig ned i det tidligere Jugoslavien.

Direktoratet vil endvidere i særlige tilfælde i medfør af § 8, stk. 2, der nu bliver stk. 4, kunne tillade tilbagerejse, selv om tremåneders fristen i stk. 2 ikke er overholdt.

Til nr. 8

Den foreslåede ændring af bestemmelsen i § 13, stk. 2, indebærer, at Direktoratet for Udlændinges afgørelse om, hvorvidt der skal gives opholdstilladelse i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 4 a, stk. 2, ikke vil kunne påklages til Indenrigsministeriet. En sådan klageadgang til Indenrigsministeriet er ikke fundet nødvendig henset til, at Direktoratet for Udlændinges afgørelser om at give opholdstilladelse i henhold til § 1, 4, 15 og 15 a, heller ikke kan påklages til Indenrigsministeriet.

Endvidere vil Direktoratet for Udlændinges afgørelse i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 7 a

F.t.l. vedr. det tidligere Jugoslavien m.v.

om, hvorvidt det skal tillades, at en person med midlertidig opholdstilladelse indkvarteres uden for et indkvarteringscenter, heller ikke kunne påklages til Indenrigsministeriet. En sådan klageadgang til Indenrigsministeriet er ikke fundet nødvendig henset til, at Direktoratet for Udlændinges pålæg i henhold til § 7, stk. 2 og 4, i relation til opholdssted og udførelse af opgaver i forbindelse med aktiveringsprogrammet heller ikke kan påklages til Indenrigsministeriet.

Til nr. 9

Den foreslåede bestemmelse i *lovens § 16 a* indebærer, at der under visse betingelser vil kunne ydes økonomisk støtte til, at personer med midlertidig opholdstilladelse vender tilbage til deres hjemland.

Udbetalingen af hjælpen foreslås i lighed med de øvrige økonomiske ydelser, som udbetales til personer med midlertidig opholdstilladelse under indkvarteringsperioden her i landet, henlagt til Direktoratet for Udlændinge, evt. i et samarbejde med Dansk Røde Kors eller den organisation, som varetager driften af det pågældende indkvarteringscenter. Direktoratet for Udlændinges afgørelse herom vil kunne indbringes for Indenrigsministeriet.

Da personer med midlertidig opholdstilladelse er afskåret fra det servicesystem, der betjener landets borgere i øvrigt, er det ikke fundet naturligt at henlægge udbetalingen af hjælpen til de lokale socialforvaltninger, som det er tilfældet med den repatrieringsydelse, som efter de gældende regler i lov om social bistand udbetales til flygtninge m.fl.

Hertil kommer, at der ikke efter ordningen skal foretages en individuel behovsvurdering, som socialforvaltninger har en særlig ekspertise i med hensyn til udmåling af hjælp efter lov om social bistand.

Den individuelle rådgivning af de personer, som ønsker at benytte sig af ordningen, foreslås henlagt til Dansk Flygtningehjælp.

I *§ 16 a, stk. 1*, reguleres, under hvilke betingelser den økonomiske støtte kan gives.

Det er en forudsætning for at give økonomisk støtte, at en person med midlertidig opholdstilladelse ønsker at bosætte sig på ny i sit hjemland. Det er ikke tilstrækkeligt, at vedkommende tager midlertidigt ophold i det tidligere Jugoslavien.

Det er en betingelse for at give økonomisk støtte, at vedkommende ønsker at vende tilbage til det område, vedkommende stammer fra. Med hensyn til forståelsen af ordene i bestemmelsen »det område, vedkommende stammer fra« henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 7.

Det er ingen betingelse for at give økonomisk støtte, at der ud fra de generelle forhold i det tidligere

Jugoslavien stadig er behov for at yde midlertidig beskyttelse til de personer, der opholder sig i Danmark, selv om dette vil være bestemmelsens primære anvendelsesområde. Dette skyldes hensynet til en smidig administration af bestemmelsen, som påtænkes henlagt til Direktoratet for Udlændinge.

Der skal heller ikke foretages en individuel behovsvurdering af de personer, som ønsker at modtage økonomisk støtte.

I *§ 16 a, stk. 2*, reguleres størrelsen af den hjælp, der vil kunne ydes efter stk. 1.

Efter stk. 2, nr. 1, vil der blive tale om at dække udgifter til billet til fly, tog, bus m.v. i forbindelse med tilbagerejsen. Det forudsættes, at alene nødvendige omkostninger i den forbindelse dækkes.

Efter stk. 2, nr. 2, vil der blive tale om at yde godtgørelse for udgifter til transport (overfladetransport) af personlige ejendele op til 1 m³ pr. voksen og op til ½ m³ pr. barn.

Efter stk. 2, nr. 3, vil der blive tale om at yde godtgørelse på højst 5.000 kr. pr. familie til transport af udstyr, der er nødvendigt for den pågældendes eller familiens erhverv i det område, vedkommende stammer fra.

Efter stk. 2, nr. 4, kan der ydes 2.000 kr. pr. person over 18 år og 1.000 kr. pr. person under 18 år. Beløbet ydes til dækning af andre udgifter i tilknytning til tilbagerejsen og den umiddelbare tilbagevenden. Det skal ikke i den enkelte sag godtgøres, at pågældende vil få udgifter af denne art.

Ordningen vil derimod ikke indeholde støtte til, at de personer, som er omfattet af ordningen, vil kunne etablere sig i hjemlandet. Der henvises herom til de almindelige bemærkninger.

Det foreslås i *§ 16 a, stk. 3*, at den i *§ 16 a, stk. 1*, omhandlede støtte under særlige omstændigheder kan ydes mere end én gang. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis den første hjemvenden måtte opgives på grund af uroligheder i den lokalitet, vedkommende slog sig ned i, og vedkommende siden ønsker at bosætte sig i en anden lokalitet inden for det område, vedkommende stammer fra. Dette kan også være tilfældet, hvis vedkommende under den første tilbagerejse til det tidligere Jugoslavien alene har været udsending for familien med henblik på at undersøge mulighederne for tilbagevenden, og hele familien i anden omgang ønsker at bosætte sig i det tidligere Jugoslavien.

Det bemærkes, at Direktoratet for Udlændinge i medfør af *§ 8, stk. 2*, der nu bliver *stk. 4*, under tilsvarende omstændigheder vil kunne tillade tilbagerejse til Danmark, uanset at opholdstilladelsen ved bosættelsen for anden gang i hjemlandet efter de almindelige regler i *§ 8* var bortfaldet.

Den foreslåede bestemmelse i § 16 b indebærer, at der under visse betingelser vil kunne ydes økonomisk støtte til, at personer, der er vendt tilbage til det område, de stammer fra, vender tilbage til Danmark. En sådan tilbagerejse vil være mulig, idet det i § 8 foreslås, at de pågældende under visse betingelser bevarer deres opholdstilladelse i Danmark, hvis de vender tilbage inden 3 måneder fra deres udrejse.

Den danske stat vil have mulighed for at kunne yde hjælp til sådanne personers tilbagerejse, hvis de pågældende personer retter henvendelse herom til Direktoratet for Udlændinges kontor i Zagreb. Hjælpen til tilbagerejsen vil evt. kunne ydes gennem IOM (International Organization of Migration).

Det er en betingelse for at kunne modtage hjælp til tilbagerejse, at de pågældende har fået meddelt midlertidig opholdstilladelse i Danmark, og at denne opholdstilladelse ikke er udløbet, bortfaldet eller inddraget. Har direktoratet efter § 8, stk. 2, der nu bliver stk. 4, bestemt, at opholdstilladelsen ikke er bortfaldet, er denne betingelse opfyldt.

Der vil være mulighed for at få udbetalt støtte til nødvendige udgifter til billet til fly, tog, bus m.v. i forbindelse med rejsen til Danmark, ligesom der vil kunne udbetales støtte til transport af personlige ejendele i det i § 16 a, stk. 2, nr. 2, nævnte omfang. Da rejsen foregår til Danmark, hvor den pågældende har midlertidig opholdstilladelse, er der ikke grund til at give støtte til transport af erhvervsudstyr eller give støtte i form af et kontantbeløb, jf. § 16 a, stk. 2, nr. 3 og 4.

Der skal ikke foretages en individuel behovsvurdering af de personer, som ønsker at modtage økonomisk støtte.

Der er ikke begrænsninger i, hvor mange gange der vil kunne udbetales støtte til tilbagevenden til Danmark. Det bemærkes herved, at en forudsætning for, at støtte til tilbagevenden i anden omgang skal kunne komme på tale, er, at Direktoratet for Udlændinge i medfør af § 8, stk. 2, der nu bliver stk. 4, har tilladt tilbagerejse til Danmark, uanset at opholdstilladelsen ved bosættelsen for anden gang i hjemlandet efter de almindelige regler i § 8 var bortfaldet.

§ 2

Bestemmelsen indeholder en ikrafttrædelsesbestemmelse.

Af hensyn til, at det præcise indhold af flere af de foreslåede ordninger, bl.a. uddannelsesordningen og trænings- og følprogrammerne, skal fastlægges i forskellige arbejdsgrupper med repræsentanter for de berørte organisationer, foreslås det, at indenrigsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden og herunder kan fastsætte, at loven træder i kraft på forskellige tidspunkter.

§ 3

Bestemmelsen indeholder ikrafttrædelsesbestemmelser for Færøerne og Grønland.